

Christer Bogefeldt
Kultursekreterare
Verkskansliet

Datum
2008-06-27

Dnr
RA 04-2008/1559

Ert datum
2007-07-04

Ert dnr
Ku2008/664/KV

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Värna språken – Förslag till språklag (SOU 2008:26)

Utredningen har haft i uppdrag att utarbeta ett förslag till lag, där det svenska språkets ställning regleras. I förslaget slås fast att svenska är huvudspråk i Sverige, vilket betyder att svenska ska vara samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden. Lagen innehåller också bestämmelser om de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket, vilka det allmänna ska skydda och främja. Slutligen finns bestämmelser om att svenskans ställning som officiellt språk i Europeiska unionen ska värnas och att den som företräder Sverige i EU ska använda svenska där tolkning kan fås, om det inte är lämpligare att använda ett annat språk.

Betänkandet innehåller en klagörande genomgång av relevanta språkpolitiska sammanhang och lever på ett utmärkt sätt upp till målet att offentlig svenska ska vara vårdad, enkel och begriplig. Utredarens överväganden och slutsatser framstår som väl underbyggda och avvägda och Riksarkivet tillstyrker förslagen i alla dess delar.

Språklagen har karaktär av ramlag och har som sådan främst symbol- och signalvärde. Den anger principer som ger utrymme för mer preciserade tillämpningar och insatser som kan avse *lämplighetsavvägningar* exempelvis när det gäller svenskans användning i internationella sammanhang eller *balansavvägningar i intressekonflikter* när det exempelvis gäller användning av svenska eller engelska i forskning och högre utbildning.

Lagförslaget innehåller också öppna strävansmål där ambition och resursinsatser kommer att ha betydelse för vilka effekter lagen kan komma att få. Detta gäller i hög grad målet att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

När det gäller minoritetsspråken deklarerade Riksarkivet redan i sitt remissvar på utredningarna (SOU 1997:192 och 193) Steg mot en minoritetspolitik i juni 1998 att minoriteternas arkivaliska kulturarv är en naturlig och omistlig del av det nationella kulturarvet. Under perioden 1995 – 2000 bedrev Riksarkivet med externa medel från Stiftelsen framtidens kultur ett omfattande arbete med inventering, registrering, rådgivning, utbildning och insamling för att säkra att källor till minoriteternas historia bevaras för

framtiden. Under Mångkulturåret 2006 bedrev statens arkiv en omfattande programverksamhet innefattande utställningar, föreläsningar, visningar mm. inriktade mot temat mångkultur. I fokus stod de etniska grupper som utgör de nationella språkliga minoriteterna.

Under hösten anordnade Riksarkivet en konferens med temat *Forskningen och Judiska Församlingens arkiv*. Konferensen hade till syfte att presentera församlingen i Stockholms arkiv samt stimulera till en diskussion om de möjligheter som materialet ger forskningen. Stora delar av församlingens arkiv deponerades i Riksarkivet redan på 1980-talet och har till viss del utnyttjats av forskningen. Ett inventerings- och registreringsprojekt slutfördes under 2005 och har berört drygt 300 hyllmeter arkivmaterial som omspanner 200 år och är mycket mångfasetterat.

Under hösten 2006 arrangerade Landsarkivet i Östersund i samarbete med Gaaltje – syd-samiskt kulturcentrum konferensen *Makt och Minne. Perspektiv på källor till samisk historia*. Konferensen syftade till att ur olika perspektiv belysa källorna till samisk historia och i föredragen sattes fokus på källornas tillkomst, syfte, användning, tolkning, tillgänglighet osv. Med källor avsågs inte bara de skriftliga dokumenten i våra arkiv, utan även spåren i kulturmiljön, muntliga berättelser, föremål och bilder.

I regleringsbrevet för 2006 fick Riksarkivet i uppdrag att utveckla arbetsformerna för samarbete med andra institutioner och organisationer om frågor som rör dokument på de nationella minoritetsspråken. I enlighet med uppdraget har kontakter tagits med aktörer som på olika sätt kunde anses berörda av de aktuella minoritetsspråken för att lägga en grund för samarbete. Ett nätverk har skapats mellan ett antal kulturarvsinstitutioner, kulturcentra, organisationer och myndigheter för att bli en länk under det fortsatta arbetet.

På kort sikt fortsätter nu arbetet med att komplettera och konsolidera det nätverk som finns liksom ansträngningarna att kartlägga dokument och förvaring. En riksomfattande enkät planeras som ett led i arbetet liksom en konferens med olika intressenter. Omfattningen av det fortsatta arbetet är emellertid i hög grad avhängigt de tillgängliga resurserna.

Avslutningsvis kan noteras att Riksarkivet redan idag har kapacitet att hantera digitala dokument på språk med annan teckenuppsättning än det svenska språkets.

Beslut i detta ärende har fattats av tf riksarkivarie Olle Forslund. Vid ärendets slutliga handläggning har närvarit kultursekreterare Christer Bogefeldt (föredragande).

Olle Forslund

Christer Bogefeldt